

N:o 32.

Af herr **J. Wahlgren**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående allmänna helsovården på landet.

De knapphändiga föreskrifter, hvilka i lag äro meddelade angående allmänna helsovården på landet, återfinnas uti §§ 27—31 i Kongl. Maj:ts helsovårdsstadga för riket den 25 september 1874, der det heter, att kommunalnämnden, hvilken närmaste inseendet öfver och befattningen med allmänna helsovården i regel tillkommer, bör egna synnerlig uppmärksamhet, bland annat, deråt:

att för invånarne inom kommunen, så vidt möjligt, finnes ymnig och lätt tillgång på godt vatten för dryck och matlagning;

att källor, brunnar eller andra ställen, der vatten för berörda ändamål hemtas, icke blifva orenade genom tillflöden, som kunna uppkomma deraf, att nära invid finnas afträden, svinhus, fähus, stall, gödselhögar eller samlingar af afskräden från fabriker och andra näringar eller från hushåll, och ej heller på annat sätt;

att icke fabrik eller annan näring inom kommunen anläggas, anordnas eller drifves på sådant sätt, att den blifver menlig för arbetarnes eller närboendes helse;

samt att jemväl andra omständigheter, som kunna menligt inverka på helsoförhållandena inom kommunen, så vidt möjligt undanrödjas;

och har kommunalnämnden, derest den icke lyckats att genom upplysningar, råd, uppmaningar och varningar åstadkomma rättelse i anmärkta missförhållanden beträffande helsovården, bemyndigats att, der behof förefinnes och ansvar ej är bestämdt i allmän författning eller någon för kommunen antagen och fastställd helsovårdsordning, söka göra sig hörsammad genom lämpliga viten, som dock icke må tillhoppa öfverstiga det obetydliga beloppet af 20 kronor, samt att, då

rättelse ej heller på sådant sätt kan ske, anmäla saken hos Konungens befallningshafvande.

Det kan ju vara möjligt, att dessa stadganden på den tid, då de för inemot trettio år sedan tillkommo, voro för dermed afsedda ändamål att trygga landskommunernas invånares rätt till att lefva under sunda och helsosamma förhållanden, särskildt beträffande livsvilkoret för människor och kreatur att ega tillgång till rikligt och godt vatten, att anse såsom tillfredsställande, eller åtminstone nöjaktiga; men med det storartade uppsving på industriens område, som sedan den tiden inträffat, hafva förhållandena i mångt och mycket gestaltat sig annorlunda.

Storartade fabriksanläggningar af omfattning, beskaffenhet och ändamål, hvarom man vid helsovårdsstadgans tillkomst säkerligen icke hade någon föreställning, hafva litet hvarstädes på landsbygden uppstått, i många fall till synnerligt men för de kringboendes välbefinnande och helsa, ej mindre genom spridande öfver vidsträckta områden af osunda gaser och ångor, än äfven och i all synnerhet genom förorenande i hög grad af vattnet i sjöar och mindre vattendrag, så att detta blifver absolut oanvändbart till dryck för både människor och kreatur samt till andra nödvändiga behof såsom tvätt m. m., hvarjemte fisken i vattendragen totalt utrotas och många människor derigenom förlora sin bergning.

Det torde ligga i öppen dag, att, för åstadkommande af rättelse i de missförhållanden, som genom en dylik fabriksdrift uppkomma, de medel, som gällande författning ställer till kommunalnämndens förfogande, vare sig meddelande af upplysningar, råd, »uppmaningar och varningar», eller föreläggande af viten till det löjligt ringa beloppet af tillhoppa högst 20 kronor, skola visa sig fullkomligt vanmäktiga. Visserligen är det sant, att kommunalnämnden i sådant fall har att hänvända sig med anmälan om förhållandet till Konungens befallningshafvande, men då författningen icke lemna några föreskrifter om det sätt, hvarpå det tillkommer Konungens befallningshafvande att i sådant fall ingripa till rådande af snar och effektiv bot på de öfverklagade missförhållandena, utan, äfven i bästa fall, årslånga undersökningar med åtföljande kostnader, besvär, skrifverier och tvistigheter torde blifva en följd af en dylik anmälan, är det icke att undra på, om kommunalnämnderna i allmänhet draga sig för en sådan åtgärd.

Då, i följd af hvad sålunda blifvit anfördt, det synes mig vara på tiden, att en omarbetning af helsovårdsstadgan, i hvad den rörer föreskrifterna beträffande allmänna helsovården på landet, snarast möjligt

bör ega rum i syfte att bereda kommunalnämnden mera verkligt och effektivt inflytande uti dess verksamhet för tillsynen å helsovården, tillåter jag mig hemställa,

det Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga sådana förändringar i kongl. helsovårdsstadgan den 25 september 1874, i hvad densamma afser allmänna helsovården på landet, att kommunalnämnden tillerkännes rätt att med kraftigare och mera effektiva medel ingripa till skydd mot de faror för helsotillståndet hos människor och djur, som särskildt genom vissa på senare tider uppkomna slag af fabriksdrift uppstått.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 25 januari 1902.

Johan Wahlgren.

I motionen instämma:

Sam. Söderberg,

A. Hansson
i Solberga.

Ollas A. Ericsson.